

Силабус
навчальної дисципліни
Судові та правоохоронні органи
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма Право
Спеціальність D8 Право
Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право
Рівень вищої освіти перший (бакалавр)

Викладач (і)	Лисенко Тетяна Володимирівна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/lysenko-tetyana-volodymyrivna/
Контактний тел.	+380672700057
E-mail викладача:	t-kurus1@ukr.net
Графік консультацій	Індивідуальний

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4/ 120	18/6	20/4	82/110	екзамен

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: правосуддя, судова влада, судова система, суди загальної юрисдикції, конституційний контроль, правоохоронні органи, прокуратура, поліція, адвокатура, досудове розслідування, кримінальне провадження, правозахисна діяльність, законність, верховенство права, правовий статус органів.

Мета та предмет курсу: Метою викладання навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи» є формування у здобувачів глибоких і системних знань про становлення, організацію, принципи діяльності та функціонування судових і правоохоронних органів України, їх місце і роль у механізмі державної влади, забезпеченні законності, правопорядку та захисту прав і свобод людини і громадянина, а також набуття практичних навичок застосування відповідного законодавства; предметом курсу є сукупність правових норм, інститутів і суспільних відносин, що регулюють створення, організацію діяльності, компетенцію та взаємодію судових і правоохоронних органів між собою, з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства.

Компетентності та програмні результати навчання:

№	Програмні компетентності	Компетентності	Результати навчання
1	Загальні	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

		ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	
2	Фахові	СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.	ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів. ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки. ПРН 11. Мати базові навички риторики.

Зміст курсу:

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Судові та правоохоронні органи як наука та як навчальна дисципліна.

Предмет, метод, система та функції курсу. Його значення у підготовці юристів. Місце дисципліни у системі юридичних наук. Взаємозв'язок з конституційним, адміністративним, кримінальним правом. Джерела та методологія вивчення.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Поняття, ознаки та функції судових і правоохоронних органів. Сутність правоохоронної діяльності, її основні напрями та види. Класифікація правоохоронних органів. Загальна характеристика системи органів в Україні.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Судова влада в системі поділу державної влади.

Поняття судової влади, її ознаки та роль у демократичній державі. Принципи здійснення правосуддя. Незалежність суддів та гарантії її забезпечення.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. Судова система України.

Поняття та структура судової системи. Принципи побудови. Інстанційність та спеціалізація судів. Сучасний стан та напрями судової реформи.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 5. Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції.

Порядок формування, склад і структура. Повноваження. Конституційне провадження. Юридична сила та значення рішень.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 6. Місцеві суди України. Види місцевих судів.

Порядок утворення та ліквідації. Компетенція. Організація діяльності. Роль у здійсненні правосуддя на первинному рівні.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 7. Апеляційні суди України.

Порядок утворення. Компетенція та повноваження. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку. Організація діяльності.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 8. Верховний Суд як найвищий суд у системі судів загальної юрисдикції.

Структура та склад. Повноваження. Забезпечення єдності судової практики. Правові позиції Верховного Суду.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 9. Прокуратура України.

Правовий статус. Завдання і функції. Система органів прокуратури. Повноваження прокурора. Участь у кримінальному провадженні та представництво інтересів держави.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 10. Органи досудового розслідування.

Система слідчих органів. Правовий статус слідчого і детектива. Процесуальні повноваження. Організація досудового розслідування. Взаємодія з прокурором.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 11. Національна поліція України.

Правові засади діяльності. Завдання та функції. Структура поліції. Повноваження поліцейських. Заходи забезпечення публічної безпеки і порядку.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 12. Служба безпеки України та інші органи сектору безпеки.

Завдання, функції та повноваження. Захист державного суверенітету та територіальної цілісності. Контррозвідувальна діяльність.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 13. Антикорупційні органи України.

Система органів у сфері запобігання та протидії корупції. Повноваження НАБУ, САП та інших органів. Механізми антикорупційної політики.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 14. Адвокатура України як інститут правничої допомоги.

Принципи адвокатської діяльності. Правовий статус адвоката. Організаційні форми адвокатської діяльності. Гарантії адвокатської діяльності. Безоплатна правова допомога.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 15. Нотаріат України та інші правозахисні інститути.

Система нотаріату. Повноваження нотаріусів. Види нотаріальних дій. Приватний і державний нотаріат. Інші органи та інституції, що забезпечують захист прав.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 16. Організаційне забезпечення діяльності судових і правоохоронних органів та міжнародні стандарти.

Кадрове, фінансове та матеріально-технічне забезпечення. Дисциплінарна відповідальність. Міжнародно-правові стандарти правосуддя. Співробітництво з міжнародними організаціями. Імплементация європейських стандартів у національну практику.

Методи навчання: *Лекція* - це метод, за допомогою якого викладач у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. При проведенні лекції викладач використовує бесіду, розповідь, пояснення.

Бесіда передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних.

Розповідь – це метод навчання, який передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу.

Пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого викладач розкриває сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів.

Практична робота – метод навчання, який спрямований на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання тем курсу, що були пропущені або не підготовлені, відбувається на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для студентів БДПУ згідно з Положенням про академічну доброчесність у БДПУ. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до студента можуть бути застосовані дисциплінарні заходи. При виконанні письмових робіт не допустимим є порушення академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботах є підставою для їх незарахування викладачем. Списування під час підсумкового контролю знань заборонені. Здобувачі освіти, які отримали незадовільну підсумкову оцінку мають право на перекладання у встановлені терміни.

Політика щодо використання штучного інтелекту. У рамках курсу "Судові та правоохоронні органи» ви можете відповідально використовувати інструменти штучного інтелекту (ШІ) для підвищення ефективності навчання, наприклад, для попереднього структурування навчальних матеріалів, підтримки мовних компетентностей або пошуку та узагальнення великих обсягів інформації з нормативно-правових актів. З огляду на специфіку освітнього законодавства, ви зобов'язані здійснювати критичну верифікацію всіх згенерованих ШІ виходів, особливо щодо цитувань та правових положень, оскільки системи ГШІ можуть генерувати недостовірні факти або вигадані посилання ("галюцинації"), що є неприпустимим у сфері професійної юридичної відповідальності. Наголошую, що основним принципом є повна прозорість: у всіх позааудиторних письмових роботах необхідно обов'язково розкривати внесок ШІ, використовуючи стандарт GAIDeT, зазначаючи інструмент та делеговані завдання; при цьому відповідальність за зміст та академічну доброчесність роботи завжди несе лише здобувач. Ми заохочуємо вас інтегрувати ці технології для формування ШІ-грамотності, але кінцеве оцінювання завжди базуватиметься на демонстрації вашої індивідуальної здатності до аналізу та застосування освітнього законодавства.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекційні та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: Вивчення курсу передбачає використання ТЗН (мультимедійний проектор, екран, ноутбук тощо), офіційних каналів зв'язку (Viber, Google, Zoom електронна пошта тощо) та освітніх платформ (MOODLE та ін.).

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних під час поточного та підсумкового контролю і максимально складає 100 балів.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активність студентів, відповіді на питання, обговорення дискусійних та додаткових питань, виконання практичних завдань та самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі заліку.

Максимальна оцінка навчальних досягнень здобувача

1. Максимальна сума балів поточного контролю (практичні та самостійні роботи) – 50 балів.
2. Максимальна сума балів підсумкового контролю (екзамен) – 50 балів.
3. Максимальна сума балів за навчальну дисципліну (підсумкове оцінювання) – 100 балів (за університетською шкалою та шкалою ЄКТС).

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

**Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)
Базова:**

1. Артеменко, О.В. *Судова практика у кримінальних справах: сучасний аналіз* — Київ : Юридична думка, 2024. 368 с.
2. Бараннік, Р.В. *Судові та правоохоронні органи України*. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 432 с. URL: <https://jurkniga.ua/ru/sudovi-ta-pravookhoronni-organi-ukraini>
3. Богданова, І.М. *Правоохоронні стратегії в умовах безпекових викликів* — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2025. 304 с.
4. Гуменюк, Ю.Б. *Судова реформа в Україні: законодавчі зміни 2024–2026* — Київ : Юрінком Інтер, 2026. 288 с. URL: <https://jurkniga.ua/uk/sudova-reforma-v-ukraini-2024-2026>
5. Давиденко, Л.Ю. *Право та інформаційна безпека: правові засади* — Одеса : Фенікс, 2025. 336 с.
6. Захарченко, В.Г. *Організація роботи прокуратури: сучасний контекст* — Київ : Основа, 2026. 372 с.
7. Іванова, Н.Є. *Міжнародні стандарти правоохоронної діяльності* — Київ : Наукова думка, 2024. 258 с.
8. Корнійчук, С.Д. *Кодекс поведінки суддів і правоохоронців: теорія і практика* — Харків : Право і безпека, 2025. 304 с.
9. Литвин, Ю.О. *Адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів* — Львів : Вид-во «Право», 2024. 320 с.
10. Мазур, Т.І. *Правові аспекти взаємодії суду та громадськості* — Київ : Юрлітинформ, 2026. 284 с. URL: <https://yurlytynform.ua/pravo-vzaemodiyi-sudu-gromadskosti>
11. Сидоренко, П.Ю. *Судова влада: порівняльне конституційне право* — Львів : Видавництво ЛНУ, 2026. 356 с.
12. Тимошенко, О.В. *Правоохоронні органи у цифрову еру: юридичні виклики та рішення* — Київ : Юридична практика, 2026. 328 с. URL: <https://legalpractice.ua/pravookhoronni-organy-tsyfrova-era>

Додаткова література:

1. Войтенко, О., Єлігулашвілі, М., Козорог, О., Короткий, Т., Потапова, В., Стокоз, О., Хендель, Н. *Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник. Друге видання*. Київ, УГСПІ; Одеса : Фенікс, 2021. 268 с. URL: https://www.helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2021/09/MGP_4_3.pdf
2. Вишня, В.Б. *Основи інформаційної безпеки : навчальний посібник*. Київ : Центр навчальної літератури, 2022. 312 с.
3. Голоскевич, В.І. *Правоохоронні органи: структура і функції*. Харків : Право, 2024. 298 с.
4. Демченко, М.Я., Сахно, О.П. *Судова система України: сучасний стан і реформи*. Київ : Основа, 2025. 384 с.
5. Журавльов, П.П. *Правоохоронна діяльність: теорія і практика*. Київ : Ліра-К, 2024. 256 с.
6. Клименко, О.Є. *Організація діяльності правоохоронних органів*. Одеса : Фенікс, 2025. 312 с.
7. Коваленко, В.В. (ред.) *Організація судових і правоохоронних органів*. Київ : Юрінком Інтер, 2024. 468 с.
8. Куртяк, С.Л. *Національна поліція України: правові засади*. Київ : Редакція журналу «Закон і суспільство», 2026. 328 с.
9. Лаптев, Ю.М. *Прокуратура України: правовий статус і функції*. Харків : Право, 2024. 276 с.

10. Максименко, І.І. *Адвокатура та захист прав людини*. Київ : Правова думка, 2024. 248 с.
11. Надежденко, А.О., Камардіна, Ю.В. *Судові та правоохоронні органи України: навчально-методичний посібник*. Київ : МДУ, 2025. 356 с. URL: <http://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/9872>
12. Петренко, В.С. *Антикорупційні органи: правові механізми*. Львів : Вид-во ЛНУ, 2025. 264 с.
13. Соколов, Д.В. *Міжнародні стандарти правосуддя*. Київ : Наукова думка, 2026. 332 с.
14. Ткаченко, Р.О. *Європейські стандарти кримінального судочинства*. Харків : Право, 2026. 296 с.

16. Антоненко, Ю. «Юрисдикція та незалежність суддів» // *Право України*, 2024. С. 45–58.
17. Білоус, О. «Правоохоронні органи і суспільна довіра: проблеми та тенденції» // *Юридична наука і практика*, 2025. № 2. С. 98–112.
18. Грищенко, М. «Конституційне провадження: актуальні питання» // *Вісник Конституційного Суду України*, 2024. № 1. С. 13–27.
19. Данилюк, І. «Механізми забезпечення правосуддя в умовах воєнного стану» // *Судова і правоохоронна практика*, 2025. № 4. С. 77–90.
20. Жидченко, Л. «Забезпечення публічної безпеки поліцією України: виклики та перспективи» // *Поліцейська діяльність*, 2026. № 1. С. 35–49.
21. Ковальчук, П. «Антикорупційні органи в Україні: правовий аналіз» // *Антикорупційний вісник*, 2024. № 3. С. 22–40.
22. Кравченко, А. «Прокурорський нагляд у кримінальному провадженні: практика застосування» // *Кримінальний процес сьогодні*, 2025. № 2. С. 59–76.
23. Лебедева, Т. «Адвокатура як інститут правового захисту: сучасні підходи» // *Право і суспільство*, 2026. № 5. С. 88–104.
24. Мартиненко, С. «Служба безпеки України: правові аспекти діяльності» // *Система безпеки держави*, 2024. № 2. С. 50–68.
25. Поляков, В. «Єдність судової практики: теорія та практика» // *Журнал судової практики*, 2025. № 3. С. 101–115.
26. Романчук, О. «Міжнародні стандарти правосуддя та їх вплив на національну практику» // *Європейське право*, 2026. № 1. С. 59–73. URL: <https://europeanlawjournal.org.ua/article/romanchuk2026>
27. Савенко, І. «Досудове розслідування: сучасні виклики» // *Кримінальна юстиція*, 2024. № 4. С. 24–39.
28. Тесленко, Ю. «Судові інновації та цифрові технології в правосудді» // *Право та інновації*, 2025. № 6. С. 12–28.
29. Федорук, Л. «Правові засади діяльності Національної поліції України» // *Поліцейська наука*, 2025. № 3. С. 72–88.

Нормативно-правові документи:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96 ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96>
2. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402 VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402_19
3. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 № 2136 VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136_19

4. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697 VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697_18
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651 17. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651_17
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076 VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076_17
7. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 № 3425 XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425_12
8. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580 VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580_19
9. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2225 XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2225_12
10. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 № 1698 VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698_18
11. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700 VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700_18
12. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 № 3855 XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855_12
13. Про органи та служби у справах дітей : Закон України від 21.11.2007 № 3601 VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3601_17
14. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657 XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657_12
15. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435 IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435_15

Інформаційні ресурси:

1. <https://rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://minjust.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
5. <http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Служби безпеки України.
6. <http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора.
7. <https://court.gov.ua> – офіційний веб-портал судової влади України.